

Medlem mente, at det maaske var Hensigten, at disse Gaarde skulde drives som Mønstergaarde, vil jeg sige, at den Slags Forventninger skal man ikke nære. Mønstergaarde eksisterer overhovedet ikke, og mindst af alt tror jeg, Staten er i Stand til at etablere Mønstergaarde. Jeg vil ogsaa gerne benytte den Anledning, det ærede Medlem har givet mig, til at forberede Tinget paa, at det økonomiske Resultat af disse Gaardes Drift vil vise sig, ja, allerede har vist sig at blive af meget tvivlsom Beskaffenhed. Der har ved Overtagelsen af Gaardene været vist meget stor Optimisme, en Optimisme, som kun kan forklæres ud fra de ganske særlige økonomiske Forhold, som fandtes, den Gang Gaardene blev overtaget. I Virkeligheden overtoges disse Gaarde i en saadan Tilstand, at hvis det var en privat Mand, som havde overtaget dem, vilde han være klar over, at det var ganske umuligt at faa Gaardene til at forrente sig, med mindre han vilde sætte flere Hundrede Tusind Kroner i dem. I en saadan Tilstand var Jorden, baade i Henseende til Mangel paa Grundforbedringer og i Henseende til Renhed, i en saadan Tilstand var Bygningerne, og i en saadan Tilstand var ogsaa Besætningen, som var altfor lille og af en altfor daarlig Kvalitet. De første Aar gik det i Virkeligheden ganske godt. Der er dem, som har kritiseret det økonomiske Resultat, men jeg maa sige, afgjort med Urette. Ganske vist gav disse Gaarde med tilsammen 1 000 Tdr. Land kun 20 000 Kr. i Statskassen, men som det vil ses af Statsrevisorernes Betænkning sidste Aar, er der i Virkeligheden af Driften indskudt flere Hundrede Tusinde i Gaardene til Bygningers Opførelse, til Besætningens Førelse, til Brakbehandling af store Dele af Arealet, Grundforbedringers Udførelse og saa fremdeles. Alt dette lod sig gøre, fordi vi den Gang havde Højkonjunktoren, da ethvert Produkt kunde sælges til høje Priser, men Billedet er jo i den Henseende som i saa mange andre vendt fuldstændig om, og der vil i det Aar, vi nu er inde i, fremkomme et meget stort Underskud for Gaardene, et Underskud, der kan forklæres ud fra den Omstændighed, at de i Virkelighed til Trods for de Forbedringer, der allerede er udført, slet ikke er bragt op i den Tilstand, som et Landbrug skal være i, hvis det i disse Tider blot nogenlunde skal kunne klare sig. Jeg skal kun nævne den enkelte Ting, at der i Budgettet for indeværende Aar var regnet med, at der skulde kunne sælges Korn og Frø for 270 000 Kr. svarende til, hvad der blev solgt forrige Aar; den virkelige Indtægt

paa disse Poster vil imidlertid neppe blive 125 000 Kr. Men det er nu en Skæbne, der ikke blot overgaar Statens Gaarde, det er desværre et Tidsbillede, som gælder Tusinder af Landbrug Landet over. Naar disse Gaarde rammes særlig haardt, skyldes det, at deres Besætning er i en saadan Tilstand, at der har været en meget ringe Indtægt gennem Besætningen.

Da jeg for en Uges Tid siden fik Underretning om det meget betydelige Underskud, der maa forventes paa Gaardene i indeværende Aar, tog jeg straks det Spørgsmaal op, om det ikke var bedre, saaledes som det ærede Medlem ogsaa gjorde opmærksom paa, at gøre det, der er sket, om igen ved, at Staten skilte sig af med Gaardene. Jeg er nemlig ganske enig med det ærede Medlem i, at Statsdrift af Landbrug i Virkeligheden er en Umulighed. Naar jeg alligevel ikke tør sige, at jeg er ganske enig med det ærede Medlem i, at Staten ubetinget skal afhænde disse Gaarde eller bortforpagte dem paa ny, ligger det i, at de har en aldeles bestemt Opgave og en Opgave, som trænger sig mere og mere i Forgrunden, ikke den at være Mønstergaarde, men den at afgive Jord og Besætning, som kan anvendes i Forsøgsøjemed. Navnlig med Hensyn til Forsøg paa Husdyrbrugets Omraade har Forholdet jo været det, at de store Gaarde i Landet beredvilligt og offervilligt har stillet deres Besætninger til Disposition for Forsøgslaboratoriet, og jeg udtaler villigt, at det er store Ofre, de store Ejendomsbesiddere i saa Henseende har ydet til Fremme af et offentligt Formaal. Men Stillingen er nu saaledes for de fleste af disse store Ejendomme, at det Offer, der er forbundet med at stille en privat Besætning til Raadighed og lade den blive benyttet til forskellige Fodringsmetoder, hvoraf adskillige jo er tabbringende og ogsaa skal være det, ikke kan bringes i samme Udstrækning i Fremtiden.

Skal Forsøgene paa Husdyrbrugets Omraade fortsættes, og det trænges der i høj Grad til, tror jeg, det bliver nødvendigt, at Staten sørger for, at den har store Besætninger, som kan stilles til Raadighed for disse Forsøg. Men det vil blive et Tab, det vil blive et Offer for Statskassen, og jeg vil derfor ganske aabent sige, at man skal ikke, saaledes som jeg har haft Indtrykket af, man fra Begyndelsen ventede, tro, at dette er en Indtægtskilde for Staten. Nej, skal vi beholde disse Gaarde, er det for at kunne stille Jord og Besætning til Raadighed til Udførelse af Forsøg paa Husdyrbrugets Omraade, saavel som paa Planteavlens Omraade, tillige paa Redskabs- og Maskinom-